

Lausuntopyyntö, TEM, luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Kaupunkikehityslautakunta 14.06.2022 § 124
2876/03.00.00.00/2022

Valmistelija

työllisyyspalveluiden esimies Minna Virta, 02 778 2161, minna.k.virta@salo.fi; koordinaattori Salla Seppälä, 02 778 2156 salla.seppala@salo.fi; kaupunkikehitysjohtaja Mika Mannervesi, mika.mannervesi@salo.fi, 02 778 5001

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä TE-palveluiden siirrosta paikallistasolle. Linjaus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. TE-palvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli.

Vastuu työnhakijoille sekä työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin koskien myös perus- ja ansiopäivärahaa ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin.

Kuntakokeiluista saatavia oppeja ja hyviä palvelupolkuja tullaan hyödyntämään uudistuksessa. Salon kaupunki on yhdessä Kosken ja Marttilan kuntien kanssa työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa 1.3.2021 alkaen. Alun perin kuntakokeilujen oli määrä päättyä 30.6.2023. Kuntakokeiluja ollaan kuitenkin jatkamassa 31.12.2024 asti, kunnes palvelut siirtyvät pysyvästi kunnille. Kokeilun jatkoaikaa voidaan hyödyntää valmistautumisessa uudistukseen huomioiden kuitenkin, että siinä on kyse merkittävästi suuremmasta kokonaisuudesta sisältäen lukuisia uusia tehtäviä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin. Laki työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Esitetystä on syytä huomioida muun muassa seuraavat seikat

- Uudistuksen mukaiset työvoima-alueet tulee perustaa siten, että työvoimapohja on pääsääntöisesti vähintään 20 000, se on

maantieteellisesti yhtenäinen sekä työmarkkinoiden ja työssäkäyntialueen kannalta toimiva alue.

- Merkittävä osa kunnista tulee järjestämään tehtävän yhteistoiminnassa. Vaihtoehtoina ovat vastuukuntamalli tai kuntayhtymä.
- Uudistuksen rahoituskokonaisuus koostuu siirtyvien TE-tehtävien ja palveluiden sekä työttömyysturvamaksujen rahoituksesta. Tarkemmat laskentaperusteet ja kuntalaskelmat: [Kuntien rahoituslaskelmat - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](https://www.kuntienrahoituslaskelmat.fi)
- Valtion henkilöstöä siirtyy liikkeenluovutuksen yhteydessä uuden työnantajan palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä
- TE-palvelut asiakkaille tulisivat pääosin pysymään ennallaan, mutta kunnalle myönnettävä palkkatuki esitetään poistettavaksi ja työkokeilun kesto lyhenisi kuuteen kuukauteen.
- Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) kattaisi uudistuksen jälkeen nykyistä laajemman asiakaskunnan.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 27.6.2022 klo 9.

Salon kaupungin on tarpeen resurssoida ja tukea asian valmistelua niin, että työllisyyspalveluihin palkataan projektijohtaja, joka koordinoi uudistusta ja sen valmistelua Salossa. Henkilöstöjaoston käsiteltäväksi valmistellaan erikseen ehdotus siitä, että projektijohtaja palkataan määräaikaisesti ajalle 1.8.2022 – 31.12.2024.

Salon kaupungin lausuntoesitys on liitteenä. Lausuntoesitys on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssä olevan pohjan mukaisesti. Sen loppuun kohtaan ”Muut huomionne esityksestä” on listattu kolme Salon kaupungin kannalta keskeistä yleisemmän tason kannanottoa, jotka ilmenevät jäljempää.

Kuntaliiton hallitus käsitteli kokouksessaan 19.5.2022 Kuntaliiton lausuntoa TE-palvelujen siirrosta kuntiin. Salon kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausunnossa esitettyihin kannanottoihin.

Erityisesti Salon kaupunki haluaa vielä korostaa seuraavia asioita:

1. Järjestämisvastuu työllisyys- ja elinkeinopalveluista tulee olla jokaisella kunnalla. Salon kaupunki on järjestelmällisesti äkillisen rakennemuutosalueen statuksen myöntämisestä syksyllä 2009 saakka korostanut kaupungin merkitystä ja mahdollisuutta toimia työllisyys- ja elinkeinopalveluista paikallista ekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntäen. Lakiesityksen yleinen tavoite vastaa juuri tähän Salon kaupungin pitkän tähtäimen toiveeseen. Vaikka Salossa äkillinen rakennemuutos on vuosien työn ansiosta selätetty ja kamppaillaan muiden kuntien tavoin työvoimapulan kourissa ja vaikka Salo yksinään täyttääkin lakiesityksessä esitetyn järjestämisvastuun vähimmäiskriteerin 20 000 hengen työvoimasta, ovat muut järjestämisvastuun vaatimukset käytännössä tekemässä tyhjäksi tämän tavoitteen toteuttamisen, jos lakimuutoksen seurauksena kaupunki pakotetaan mukaan järjestelyyn, joka ei ole luonnollisen kehityksen ja keskustelun tulosta. Salon kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Marttilan ja Koski TI:n kuntien kanssa ja tämän kokeilun valmistelu ja toteutus on osoitus siitä, että kuntien sopimusvastuun puitteissa pystytään luomaan toimivat ja tarkoituksenmukaiset rakenteet. Tätä ei saa jäykällä vähimmäisvaatimuksilla vaarantaa.
2. Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Salon kaupungilla on vielä hyvässä muistissa muutaman vuoden takaiset äkillisen rakennemuutoksen aiheuttamat historiallisen vaikeat

vuodet, jolloin työttömyys ja työmarkkinatukimenot kasvoivat ja verotuotot pienenevät. Tämän takia parempi suhdeluku edellä mainittuun olisi 50/50 %. Siksi Salon kaupunki esittää, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

3. Kunnille siirtyvien TE-palvelujen rahoitus on suunniteltu järjestettävän niin, että ne rahoitetaan kaikille kunnille kohdistettavalla yleiskatteisella valtionosuudella, jonka määräytymisperusteesta jo edellä esitettiin näkemys laajan työttömyyden merkityksen korottamisesta. Kun toiminnasta koituvat menot kohdistuvat järjestäjälle, joka ehdotuksen mukaan on käytännössä aina yhtä kuntaa suurempi kokonaisuus, on riskinä, että toiminnan kustannukset ja rahoitus eivät kohtaa. Tämän vuoksi rahoitus pitäisi aina osoittaa järjestäjälle eikä yksittäisille kunnille.

Esittelijä	Kaupunkikehitysjohtaja
Päätösehdotus	<p>Kaupunkikehityslautakunta ehdottaa kaupunginhallitukselle, että se antaa liitteen mukaisen Salon kaupungin lausunnon Työ- ja elinkeinoministeriölle hallituksen esityksestä Eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.</p> <p>Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.</p>
Päätös	<p>Esittelijä täydensi päätösehdotusta siten, että liitteenä olevaan lausuntoon lisätään seuraavaa:</p> <p>Kohta Huomionne hallituksen esitykseen luvusta 4.1. Keskeiset ehdotukset, loppuun lisätään:</p> <p>Esitys ei sisällä kannustimia yritysten työllistämisen lisäämiseksi. Kokonaisuudessa ei ole huomioitu kuntien kehitysyhtiöiden mahdollisuuksia tuottaa työllisyys- tai yrityspalveluita alueellaan.</p> <p>Tietojärjestelmien käytön lainsäädännössä tulisi tarvittaessa mahdollistaa asiakastiedon jakaminen järjestämisvastuussa olevan lisäksi muille osapuolille silloin, kun palveluja tuottaa muukin taho kuin järjestämisalue ja tiedon jakamisella edistetään työllistymistä.</p> <p>Kohta Huomionne esityksen luvusta 4.2. Pääasialliset vaikutukset, loppuun lisätään:</p> <p>Ehdotukselle ei arvioida olevan positiivia vaikutuksia yrityksiin. Todetaan vain, että ei tule lisää sääntely taakkaa yrityksille. Muutoksessa tulisi hakea yrityksille positiivisia vaikutuksia.</p> <p>Täydennetty lausunto liitetään pöytäkirjaan.</p> <p>Kaupunkikehityslautakunta hyväksyi täydennetyt esityksen.</p> <p>Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastettiin heti kokouksessa.</p>
Tiedoksianto	Toimistopalvelut Valmistelijat